

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

جواهر البلاغه

مسنند الیه ۲

جلسه ۱۸

استاد رفعتی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

معرفه بودن مسند الیه بوسیله ضمیر

به دلایل زیر، به مسند الیه بوسیله ضمیر ذکر می شود:

- ۱- سخن در مقام تکلم است: أنا النبی لا کذب... .
- ۲- سخن در مقام خطاب است: أنت الذی أخلفتنی ما وعدتنی... .
- ۳- سخن در مقام غیبت است، زیرا مسند الیه قبلاً ذکر شده به طرق زیر:
الف- یا لفظاً: واصبر حتی یحکم الله و هو خیر الحاکمین.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ب- یا معنأً ضمناً: فارجعوا هو ازکی لکم.

ج- یا معنأً سیاقاً: فلهنّ ثلاثا ما ترک.

تنبیها (تعریف بالاضمار)

- ۱- اصل خطاب برای سامع معین است؛ اما گاهی خلاف این اصل است:
الف- خطاب به غیر سامع (بخاطر حضورش در قلب):

أسکّان نعما الأراک تیقنوا - بأنکم فی ربع قلبی سکّان

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ب- خطاب غیر معین (تا عمومیت داشته باشد):

إذا أنت أکرمت الکریم ملکته - و إن أنت أکرمت اللئیم تمرّداً

- ۲- اصل در ضمیر غایب: قبل از این ضمیر باید جمله ای باشد که آن را تفسیر کند.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

موارد عدول از اصل (مقدم شدن ضمیر بر مرجعش) و برخی اغراض آن:

الف- جا افتادن مابعد ضمیر، در ذهن مخاطب: **فإنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارَ.**

ب- ادعای واضح بودن مرجع ضمیر: **أَقْبَلُ وَ عَلَيْهِ الْهَيْبَةُ وَ الْوَقَارُ.**

۳- گاهی اسم ظاهر، به جای ضمیر قرار می‌گیرد بنابراین اغراض متعددی، مثل: ImamSadiq.tv

الف- القاء هیبت در نفس سامع: **مَوْلَاكَ يَقُولُ كَذَا.**

ب- تبرک: **اللَّهُ رَبِّي وَ لَا أَشْرَكَ بِرَبِّي أَحَدًا.**

ج- تلذذ: **سَقَى اللَّهُ نَجْدًا وَ السَّلَامَ عَلَيَّ نَجْدًا... .**

د- طلب رحمت: **الهِی عِبْدَكَ بِبَابِكَ... .**

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv